

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, fél évre 6 frt, év-negyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: 8t hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s egyeztetési díj után 30 kr. bérletdíj. — Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstien és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent

Nyitólérlik cizkik:
sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetéseket a hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

A napi kérdéshez.

Az első folyamodású királyi bíróságok kinevezésének küszöbön léte által végmegoldásához közelít a fontos személykérdés, mely a kedélyeket most annyira és nem ok nélkül hullámoztatja; mely ma-holnap napvilágra hozza, hogy azok közül, kiket négy és fél év előtt és azóta a megye közbizalma helyezett a bírói székbe, az ezen intézmény iránt felelősséget vállalt miniszter által kik fognak kinevezetni és kik mellőztetnek?

Valóban nem kellemes helyzet azokra nézve, kik egyszer állásukat kiérdemelvén, vagy kiküzdve, azt most kérdésessé téve látják, és pedig annyival kérdésesebbé, a mennyivel csekélyebb lesz száma a kinevezendő bíráknak, a választott bírák számánál; nem kellemes helyzet főleg azokra nézve, kik cincinnatusi ferevonultságból léptek a közhivatali pályára, kik az alkotmánytalan korszakban önmegtagadással, nélkülözésekkel küzdöttek, de következő passzívitásuk által az alkotmány helyreállításának nem csekély tényezői voltak — mi történik ezekkel?

Mint hogy a lefolyt idő megválasztásuk óta elegendőleg tanuszkodhatott valamennyinek képessége vagy képtelensége felől, természetes, hogy ezek is résznél kinevezetnét, részint mellőztetnét fognak; mert a justitia nem azon tér, melyen politikai szempontok jelvényei szerint pályázni lehet, nem olyan talaj, melybe boldog, boldogtalan beleakaszthassa ekéjét, hogy a protectio verofennye és áldásos csatornái váltakozása folytán megteremjenek arany kalásza; ha objectivitást várunk a justitiától működésében, objectivitással kell eljárni annak szervezete körül.

Ezt érteni és méltányolni fogják valamennyien, kik mint alkotmányos érzelmi emberek és honfiak választás utján lettek behelyezve bírói székbe; mert a valódi alkotmányosság és szabadság nem abban áll, hogy a mi jót, a mi hasznost lehet megszerezünk és megkaparintsunk, hogy mindent eszköznek, czélnek pedig csak saját magunkat, vagy családunkat tekintsük, hanem hogy tudjunk túlni háttérbeszorítást, akkor is, ha méltatlan, hogy tudjunk szenvedni is, ha kell, a közjóért és a közérdekért.

Ilyen iskolában nevedett nagyobb része azoknak, kik fölött a koczka a napokban elgördülendő leszen; ily felfogás szem előtt tartásával a ki nem nevezetés, ha kellemetlenséget igen is, de békétlenséget és elégtelenséget nem fog eredményezhetni.

De, épen mert honfiakkal van dolgunk reméljük, hogy kormányunk is, melynek tiszta hazafi érzelmei felől van alkalmunk lépten-nyomon meggyőződhetni, gondoskodni fog, hogy a ki nem nevezés által eredményezett kellemetlenségek is lehetőségig eltávolíttassanak.

Igaz, hogy a ki bírónak nem való, kezelési vagy közigazgatási tisztviselő lehet; az is igaz, hogy nyomban következvén a megye-szervezet, nehányan a kimaradtak közül ott alkalmazzák találni fognak; de óhajtánám, hogy elvölne állíttassék föl, ezen alapiában méltányosságot és igazságot nélkülöző és csak látszattal bíró tétel: „a megye teremtette őket, s a megye gondoskodjék róluk,” mert:

1-ször: A megyei közvélemény természeténél fogva, s lehetséges, hogy a ki pár év előtt megválasztott, ma megválasztani nem fog.

2-ször: Szomorú képet állítana elő a morvák és sziléziaiak mintapédányára szerinti hurczolkodás, visszavonulás; aztán azóta a gazdaság is elhanyagoltatott, a földek elsoványodtnak, a védenczek azóta más ügyvezetőket kerestek — szóval, új pályát, új életet kell kezdeni.

Mint hogy minden kezdet nehéz, ezen nehézségek nem enyhíthetnének-e, a fennjelzett kellemetlenségek nem távolíthatnának-e el bár valamennyire az által, hogy a mostani törvényszéki hivatalnokok közül azok, kik a szervezés végelintézésével egy havi idő eltétele után is újabb alkalmazást nem nyertek, az ilyeneknek, mondom, egyszer mindenkorra volt évi fizetésüknek fele végkielégítés címén utalványoztatnák? K. F.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Bécs. A miniszteri provisorium hosszabb ideig fog tartani. A csehekhez intézett leirat Holzgethan ellenjegyzésével elküldetett. A morva landtag feloszlatott. Az új miniszterium feladata: az alkotmányos status quo fenntartása, a kiegyezés csak elnapoltatik, Groholski miniszter marad.

Prága. A Clam tiszteletére rendezett tüntetést a rendőrség megakadályozta, csak a nép legalsóbb osztályai csődültek volt össze.

Bécs. Az alkotmányhűek értekezletében Ziemialkovski is részt vett. Az új miniszterium kinevezetése megtörtént.

Prága. Rieger emlékirata szerdán nyújtatik át a cseh klubnak, nagyon élesen ki kel a miniszterium ellen, mivel azt nem akarja előterjeszteni, hanem Hohenwart személyesen, saját felelősségére nyújtja át azt a császárnak. Híre jár, hogy a cseh feudaltok meghasonlottak, Schwarzenberg érsek és Thum Leo, Rauscher bibornok pártjához közelednek. Rieger megérkezésekor utcai tüntetés: Slawaval fogadták s pereatot kiáltottak Beustra; énekelték a „hei slowane“-t. A nép hidegen nézte, nem vett részt a demonstratióban.

Konstantinápoly. A szultán tavaszszal beutazandja az európai tartományokat, hogy azok állapotát megismerhesse. Addig is megparancsolta ő felsége, hogy egy bizottság vizsgálja meg a tartományi kormányok eljárását s puhatolja ki a népség kívánságait.

Szt.-Pétervár. Az orosz lapok a katonai szolgálat tartamának rövidítését sürgetik, mióta tudomásra jött, hogy az új szervezés által 1.850.000 emberből álland az orosz hadsereg, melyből béke idején 730.000 lesz fegyver alatt. Az „International“ hivi Oroszországban szaporodnak, különösen a deákság és alsóbb polgárok közt.

Legújabb táviratok.

Bécs, oct. 31. A mai hivatslos lap a császár kéziratát közli Hohenwarthoz és a miniszterekhez, melyben a császár köszöntetét nyilvánítja a minisztereknek fáradhatlan kitartásukért, s Holzgethan, eddigi pénzügyminiszteri állásában meghagyván, a miniszterium újja képződéséig őt bizza meg a minisztertanácsban való ideiglenes előléttel. Habietnek, Jiricek és Schaffle miniszterek felmentettek hivataluktól. A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével Wehle osztályfőnök, a cultusminiszteriumával Fiedler, az igazságügyminiszteriumával Mitis, a kereskedelmiével Wiedenfeld, a földmívelésével Posinger bizatolt meg.

Prága, okt. 31. Rieger megérkezett: a tanutók s nagy néptömeg követék kocsiját az utcákon keresztül, nemzeti dalok éneklése, slava kiáltások mellett. Rieger kinyilatkozta, a szilárd kitartás szükségét, s felhívt a csehek, hogy ne lankadjanak. A néptömeg a „Tages Bote“ szerkesztősége előtt tolongott, s oda be akart törni. A rendőrség széttűzte a tömeget, s elfogatásokat eszközölt.

Prága, oct. 31. A „Politik“ egy dühtől tajtékoz cizkiket hoz Andrassy ellen, mint ki formalis keresztshadjáratot praedikált a fejedelem előtt minden szlávok ellen; a németek politikai smaroczerek, kik többet gondolnak Andrassy szabadság-nyilatkozatával, mint a politikai becsülettel; csak folytassák tovább az Andrassy-kultus, de ne vádoljanak majd ismét bennünket a deákpárti politikusok, hogy mi vagyunk halálának okai.

Hittelt érdemlő forrásból továbbá eme hazugságot találja fel a „Politik“: Deák azt tanácsolta a cseheknek, hogy ha Ausztrián még segíteni lehet, az egyedül foederalív alkotmány által történhetik; ne agódjatok e hulla miatt; legyen gondja mindenkinek saját házára, hogy kellő időben készen lehessen; mi mindenkor fel fogjuk egymást találni s a magyarok nem fognak legelőbb megszaladni, mint a fehér hegynél tették.

Prága, oct. 31. Tegnap éjjel csoportulások történtek a „Tagesboote“ szerkesztősége előtt. A tömeg minden áron be akart törni a szerkesztőségbe, de a rendőrség széttűzte. Tizenegy ember elfogatott: Az utczák hajnalig rendkívül sok néppel voltak elborítva. A „Politik“ estilapja lefogatlatott. — A német színházban nagyszerű tüntetés volt.

Bécs, oct. 31. A „Tagespresso“ jelenti Szent-Pétervárról: A konstantinápolyi orosz követ, Ignatieff, azon utasítást kapta, hogy a nagyvezér előtt az orosz császárnak a szerb fejedelem által üdvözlése alkalmából netán felmerülő aggodalmat illetőleg megnyugtató nyilatkozatot tegyen.

Páris, okt. 31. „Journal des Debats“ és az esti lapok nagyobb része oda nyilatkozik, hogy a kamara majoritásának manifestuma, mely az ulésszak újra megnyitására fog kiadatni — a jelenlegi állapotot, Thierssel az ügyek élén, változatlanul meg fogja tartani.

Bayone, okt. 31. Egy hírlapi közlés szerint Napoleon ex-császár számára S.-Sebastianban bérelnek teli szállást.

Madrid, okt. 31. Az „Internationale“ tagjai közt felfedezett összeesküvésnél Barcelonában három robbantó bombát találtak.

Cseh és orosz lapok szemléje.

A „Narodni Listy“ vezércikkében, melynek czime: „a kiegyezés után“ elkeseredett hangon elmondja, hogy a cseh korona és a mostani Ausztria közti harcz mindig nagy volt s ezt mindig lehetett látni, de hogy ezen álamtestek közt oly mély örvény tántog, azt a világtörténetbe írta ama kéz, mely atulsó oldalról a nagy zavarból egyedül nyul felénk. „Mind hiába — folytatja tovább — mondjuk ki az igazat; azok után, a mik történtek, a cseh korona soha sem fog kiegyezni Ausztriával. Ezek borzasztó jelentésű szavak: ezek oly szavak, melyeknek tartalma már mindenütt el van ismerve s melyek irányadóul fognak szolgálni a cseh nemzetnek. A felelősség terhe azokra fog nehezedni, kik legutóbbi tapasztalásainknak okozói. — A cseh nép öszinteségével, bizalmával s fájdalommal feláldozásával oly játékok üzték, hogy ennek ismétlésére senki sem fog bírni többé beuntunket. Isten a mi bizonyosságunk, hogy mi nem vagyunk okai azon viszonyoknak, melyek jelenleg Ausztriában készülöben vannak, s melyek annak jövője fölött fognak dönteni.

A cseh nemzet a legjobb akarattal járult a kiegyezés munkájához, s bár daczára ennek el volt készülve mindenfélre, de egyre nem volt elkészülve, t. i. arra, hogy a királyi válasz-javaslat, a mellett, hogy sok áldozatot követel, még „lealázó“ is lesz. — A cizik végén azon kérdés állíttatik fel, hogy milyen szemmel lehet jelenleg tekinteni a f. évi sept. 12-iki királyi leiratra, mely az ország levéltárában van letéve, s melyben ő Főlsége mondja: „Emlékezetembe tartván a cseh korona államjogi állapotát s tudatában lévén azon dicsőségnek és hatalomnak melyet ezen korona nekünk és elődeinknek kölcsönözött; megemlékezvén emelezt azon tántoríthatatlan hűségéről, melylyel a cseh föld lakossága minden időben a Mi trónunkat gyámolította, szívesen ismerjük el ezen királyság jogait és készek vagyunk, ezen elismerést koronázási eskünk által megújítani.

„Várjuk — így végzi a cizikíró — Beust és Andrassy grófokat, hogy minél hamarabb meglátogatnak bennünket Prágában egy darab „radigumival“, hogy ezen királyi szavakat e papírból kitöröljék.“

A „Pokrok“ ezen czim alatt: „Andrassy vitéz“ a kiegyezés megfűsültét jelzi s így szól: a mi ezentul fog történni, az kevésbé fontos dolog s szükséges következménye az eddig történeteknek. „Mi legyen most? — Ezt fogja kérdezni magától Andrassy, ezen legújabb triumphátor. Mi történnék most? ezt fogja gondolni magának a „birodalmi“ kancellár gr. Beust. A győzelem megvan, de ez pyrrhusi győzelem. — — — Halljuk, hogy a kiegyezés azért bukott meg, mert rontó befolyása lett volna a magyar szlávokra s ellentétben volt a gaszteini megállapodásokkal. Hiszszük, hogy a cseh politika, igazságos lévén minden nemzet iránt, nem tetszett a lajtántuli államférfiaknak, kiknek fölvolk az, hogy: tót nem ember. — — — Igaz, a conföderal Nyugat-Ausztria mellett nincs helye egy centralizált Magyarországnak; a Lajtán innen keresztül vilt nemzeti egyenjogúságnak nincs helye Lajtán tul. Éljen azért a bot és vessző, ezen olesó eszköze az egyenjogúságnak a boldog Translajtaniában. — — — Maradunk tehát ezentul is a régi osztrák politikánál, mely Magyarországnak parlamentarizmus, Cislajtaniában monarchia absolutismus, mert nem tudjuk, milyen rendszer volna lehetséges a mostani chaoszban. A cseh nemzet előtt az absolutismus nem új dolog, s előttünk közönyös, vajjon Giskra, vagy Kuranda, Koller, Gablencz, vagy Auersperg viszi azt keresztül. Vajjon az adót, melyet kell fizetnünk a reichsrath szavazta-e meg, vagy dikálta valami „valódi“ osztrák ember, az következményeiben nekünk mindegy. A közterhek képezik azon egyedüli kapcsolatot, mely bennünket a birodalomhoz köt.

A „Birzevija Viedomosti“ az osztrák ügyekre vonatkozólag idézi a cseh lapok cizkiket, s befejezésül ezeket mondja: Beust államkorlátnak Hohenwart ellen nem a német alkotmányos pártért, hanem saját személyes érdekeiért küzd, a cseh pártot csak annyiban támogatja, a mennyiben érdekei az ő érdekeivel azonosak. Beust gróf törekvései erős támaszt találnak Pesten. A magyarok, kik 10 millió szlávot tartanak bilincsben, és a németek, kik hasonló szerepet akarnának játszani Ausztriában, ugylátszik, igen szívélyes szövetséget kötöttek. A németek és a magyarok ezen két nagyravágyó nemzet, valami halk, de igen természetes egyezésre léptek egymással, mely szerint az egyik a birodalom északi felének, a másik pedig a délinek kizsákmányolását kapta osztályrészü. A foederalismus Cislajtaniában visszahatást gyakorolna szent István birodalmára is; a felszabadult Csehsországot bátorságot öntene a horvátokba, kiknek jogait a magyar kormány megvetéssel ignorálja. Ennek folytán a magyarok és teutonok közt elvitázhatlan érdekösség létezik. Lehetetlen, hogy Andrassy be ne látná, miként a foederalismus Beust bukását vonná maga után, ezt pedig saját bukása követné, mivel ők ketten a jelenleg veszélyeztetett dualismusnak képviselői. Ebben kell keresni felvilágosítást, azon heves támadásokat illetőleg, melyek a pesti sajtó által a foederalismus eszméje ellen intéztetnek.

Taneszközeink a londoni világtárlaton.

— Gönczy Pál jelentése a közokt. ministerhez. — (Folytatás.)

Readkivül gazdag volt az angol taneszköziállítás iskolái, különösen olvasó s történelmi tartalmu könyvekben, több szekrény volt ilyenekkel megtöltve, számítva van ezekkel az iskola körén kívül álló nagy közönségre, mely mindenféle tartatni szokott nyilvános fölolvadások mellett, e népszerű könyvekből legtöbbet tanul.

Az előbbieket mind gazdagságban, mind fényben majdnem fölülmulta a természetrajz tantásához szükséges kitűnő pontossággal készített eszközök gyűjteménye. Feltűnők voltak az emberi test részei, különféle állapotok, növények, papiranyagból vagy gipszből készírt, természetben gyűjtött rovarok és ásványok gyűjteményei.

Voltak kiállítva különféle földgömbök, de a melyek a mieinkkel összehasonlítva sem csúnya, sem czélszerűsége nézve előbb nem állottak, mely annál inkább kiűnk, mivel egymás mellett foglaltak helyet.

Ugyanezt mondhatom földabroszaikról, melyek főként az ugynevezett polgári földrajz tanítására készírtettek, kevés, majdnem semmi tekintettel a föld természeti tulajdona elűntetésére; ezek a magyar kir. közoktatási miniszterium által kiadott fali abroszok mögött jóval elmaradtak.

Meglepő volt az angol gyermekjátékok gyűjteménye, melyeknek mindegyikében föl lehetett fedezni, hogy ámbár játéknak készírtettek, még is legalább okszerű testgyakorló s legtöbbnyire természetani műszer.

Mit mondjak a rajzoló készségek változatosságáról, sokaságáról, fényességéről s czélszerűségéről? a siket-némák és vakok tanítására szolgáló eszközökről, az iskolai dolgozatok és munkák eredményéről, valóban ezek a tanítási eszközöknek és eredményeknek mindmegannyi remekei, és annál meglepőbbnek tűnnek ezek föl az angol közoktatási ügyét alapjában ismerő előtt, mennél inkább tudja, hogy az angol oktatás ügye nagyrésztben magánosok és hitközségek kezén van s az állam ez ügy rendezésébe még csak most kezd beleereszkedni, azon októl indíttatva, hogy a magánosok és egyházak hiányos gondoskodása mellett százazrek nőttek fel oktatás nélkül. A taneszközök és az iskolai munka eredményét azonban abból lehet kimagarázni, hogy a mit az angol tesz, azt egész erővel, kitartással s mindenkor sikerrel teszi.

A londoni taneszköz-kiállítás fénypontja a svéd taneszköztárlat volt.

Látván a kiállítási svéd bizótság, hogy még az angol taneszközök számára kijelölt hely is igen szűk s az Alberthall oldalszobáiban és folyosóin s néhol annak sötét fordulatán vannak a tárgyak elhelyezve, s e miatt a szemlélő az egészet világosan át nem tekintheti, taneszközei számára, ha bár szerény, még is különálló épületet állított föl.

Ezen épület két kis szobájában a legszebb rendben, s ugy helyezte el taneszközeit, hogy az egymás mellett szemlélhető tárgyak meglepő hatást gyakoroltak a nézőre, s egy tekintettel mindenki bepilanthatott a svéd iskolai életbe s annak fejlettségéről csakhamar meggyőződött.

E meggyőződésre fejtőleg hatott a svéd taneszközökről külön nyomtatott tárgymutató-vezérfonal és az e mellé szerkesztett s külön füzetekbe foglat az alsó-közép és felsőbb oktatási intézetek állapotának rövid leírása; melyek a kiállított tárgyakkal együtt tanuszkodtak a svéd oktatási ügynek magas fejlettségéről, s ezen intézkedésnek lehet tulajdonítani, hogy a svéd taneszköz-tárlatot majdnem minden látogató különösen kívánta látni s meg is szemlélte. (Folyt. köv.)

Egy kis hozzászólás a mikházi capitulumhoz. *)

I. A „Magyar Polgár“ 215. számában egy cizkiket bocsátottam vala a nyilvánosság elé, melyből a t. olvasó észlelheté az erdélyi Szent-Istvánról címzett rendnek a fegyelem dolgában ez időszertini aláhanyatlását. Cizikem egy pontjában érintettem vala röviden a mikházi capitulumot, törvénytelennek annunciatva azt. E capitulumról pár lap hasábjain közlemények jelentek meg, pro et contra. „Egy barát a seregből“ volt az, ki miut törvénytelen támadá meg a capitulumot. Most, egy más barát, „egy rendes tag“ aláírással már másodszor töprenkedik, igazolni, hogy ama capitulum csakugyan törvényes volt. S hogy a t. olvasónak szívéből a seregből barát állítását kitörölje, mindenkép igyekszik azt lealázni, hamisnak mondani, a maga cizkiket pedig iparkodik holmi „iucompatibilitás“ és „interstitium“-féle latin kitételek magyarázatával fűszerezni.

A „rendes tag“, ki a törvénytelen capitulum védelmezésében szánandólag fáradozik, a „Kelet“ 236. számában irt cikkében állítja, hogy „a seregből barát holmi légből kapott érveken kívül egyebbel nem tudja magát produkálni a capitulum törvényessége ellen.“ Mily

*) A „Kelet“ tek. szerkesztősége követik e cizik átvetelére. Zárdai.

nevelés és állítás! Hisz az önzafolát, melyet ellene irt, minden egyéb, csak nem önzafolát. Ön, körülmenye- sen és hosszasan írja le napirend szerint a capitulum üléseit, s mi könnyebb, mint tenni ezt egy oly egyének, ki maga is ott volt a gyűlések és választások alatt, szem- mel kísérte azokat, s résztvevő azokban.

E leírás sem többet, sem kevesebbet nem bizonyít, mint azt, hogy: „Mikháán capitulum volt, ott rendez- tettek Volcie Szaléz római visítort, és ez féltemben nem azt tette, mit tenni akart, s mit a néhai Dánk által is helybenhagyott ujjabbkori törvény parancsolt, hanem a mit a rendfőnök, Szlováczek rájlesztése után a tanács- sok akartak. E leírásból az olvasó közönség láthatja igazváltat amaz érveknek, melyeket a capitulum tör- vénytelenége ellen a seregéből barát felhozott, s melylyel állítását védte. Ő ugyanis önzafolatában a következőket jelezte vala, hogy t. i.: a római visítort a Rómától elszakadással fenyegették; hogy a capitulum törvényte- len, s hogy a capitulumot védő rendtag hasonló az evan- geliumi büszke farizeushoz, mint annak, ugy ennek is el lévén rejtve szívében bizonyos neme a büszkeségnek. Lássuk ennek igazolására, magának a rendes tagnak a „Kelet“-ben és „K. Közlöny“-ben megjelent cikkeit.

„És ha — így szól egyik pontjában — Szlováczek Károly rendfőnök, a rendes kerékágásból kitérve, rá- tronfolt, hogy „elszakadunk Rómától,“ s tesztünk (mint szakadók!) az erdélyi püspöknek direct kormány- alatt, mi ebből a következtetés? Lélektilanlag az, hogy a visítort is halandó ember, Szlováczek is az. Mindkető- nek ekkor az indulat tulhajtása dictált, s pár perc után lecsendesedve, másképp gondolkodtak.”

Ime tehát csakugyan igaz, Rómától való elszaka- dás felelőtlensége; ezt maga a „rendes tag“ bevallja, s ezen nyilatkozata, mily fényt derít, és mily nagy dicső- séget hoz a capitulumra!

Gyarlónak és halandónak jelenti ki, az ott egybe- gyűlt szent atyák két legelsőjét s legnagyobbikát, a visi- tator és a rendfőnököt. Ezek voltak tehát, a szegény halandók, kik az indulatosságától elragadtattak. A visi- tator azért, mert nem akart ellátni a törvénytől, a rend- főnök azért, mert látta, hogy a visítort csakugyan nem akar az ők pártjokra állani.

Tehát „elszakadunk Rómától“ volt a hatalmas fel- kiáltás, mely a visítort megingatá, s a dispensatörök megadására bírta; mert ha önként jött volna neki, a di- pensatörök hatalom megadása, mire való volt hát a reá- írás, mire, a kereszténytelen indulatosság? Valóban! mily gyűlékezete volt ez a békés indulatú jámbor atyák- nak, hol nem a törvény, nem a szentlélek, hanem az indulat heve dictált!

És itt, midőn a „Rómától elszakadás“ kimondatik, hogyan mer bár kiis törvényességet „demonstrálni,“ mi- dőn e komoly szavak kimondása, nem volt egyéb, mint iránytű, mely a megfélemlített idegen visítort az e napok után következő választások és rendszeres yotumozásoknál vezérelte, nem úgy a mint ő akar, hanem mint a rend- főnök reáírást követelte!

Zárdai.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, november 2.

— Meránból írják: Ő Felsége a királyné és Mária-Valeria főhercegnő folyvást igen jól érzik magukat. Ő Felsége naponként tesz kirándulásokat Obermales mesz- szeterjedő, rendkívüli vidám és barátságos vidékére, hol

majdnem minden pontról leggyönyörűbb kilátás kinálko- zik a szemnek. A királyné főképp a st. valentini és trau- tmanndorfi sétányokat szokta fölkeresni. Ő Felségét ren- desen udvarhölgye, Ferenczy Ida kisasszony szokta ki- sélni. A jövő hónapban, a mint biztosan jelentik, Ő Felsége a király meglátogatni szándékozik családját, va- lószínűleg a királyné nyenapjának alkalmából. — Al- brecht főherceg okt. 28. érkezett ide s a „Rajner főhög“ szállodában vett lakást Obermalesban. Itteni tartózkodása előleges megállapodás szerint három hétig fog tartani.

— Honvédtábornokokká — mint hírlék — Kulmer és Pongrácz honvédtábornokok nevezettek ki.

— A Deák-párt okt. 31-iki értekezletén az al- elnökségre Bánó József lett a párt jelöltje, kilelőltettek továbbá a pénzügyi bizottságba Bánffy Albert, a szám- vizsgálo bizottságba Urhazy György, a napló bírálo bi- zottságba Urbanovszky Ernő, a tanügyi bizottságba Patruba Gergely, a közalapítók és alapítványokat vizsgálo bizottságba Kemény Gábor, a függő adósságo- kat ellenőrző bizottságba Wodianer Béla, póttaga Wik- ner Lajos, az igazoló bizottságba Török Albert kép- viselőik.

— Graf honvédtábornokot — mint értesü- lünk — ő felsége a király a Libót-rend kis keresztjével méltóztatott feldíszíteni.

— A színházi légszuszvilágításhoz szüksé- ges gázmérők, ugyszintén a világítási eszközök és ké- születek egyrésze megérkezett, s a beállítási munka legközelebb folytattni fog. Mint halljuk, a légszusz- gyárhoz is érkezett már mintegy tízezer mázsa köszén Szilésiából, eszerint a légszuszvilágítás megindításához mind a városban általában, mind a színházban folyvást közelednek.

— A kolozsvári akadémián magukat honvé- dekké kiképezni kívánó akadémiai tanulók számára tar- tandó hadtudományi felolvasásokra Münster Adolf kapi- tány és Taubler József főhadnagy nevezett ki.

— Derzi József tanár és másod pap kit az unitáriusok a nem rég szerencsétlenül hirtelen elhalt Uzon helyébe választottak meg, s a kitől olvasóink több érdekes cikket és közleményt olvastak lapunkban. — jövő vasárnap d. e. 10 órákor közönsé- bé az unitáriusok bel-magyarutczai templomában, hol ez alkalommal mű- nének és zenével fog az isteni szívet megtartatni. E te- hetséges fiatal tanár-pap — mint látszik — magára vonta hitsorsosai figyelmét, azért mi is felhívjuk rá a közfigyelmet.

— A nőegylet tegnapelőtt nyitotta meg tárlatát a Redout termében. A kiállított gazdasszonykodási és házi ipar sok szép czikkei, méltán kiérdemlik a közön- ség tömeges látogatását. Mindjárt bemelve jobbra, a gyönyörű himzések, harasz- és gyöngymunkákban egész sorát látjuk, melyek közül feltűnő a gr. Teleki Domokosné és a Fejér Róza k. a. által kiállított dísz- párnák, mely sok izléssel és csinnal van összeállítva s élénk színű virágokból ábrázol. A terem különre- szében vannak az intézeti növendékek kézimunkái: kö- tések, horgolások, himzések és fűzőműveletek. Balra látjuk bővíztartókat és gazdasszonyi készí- tések czikkei: sajt, szárított és aszalt zöldségek, kü- lönböztetett különféle s szebbnél szebb befőttök és cukros gyümölcsöket, — továbbá feltűnő a nyers kerti vete- mények: káposzta, hagyma, burgonya, stb., melyekből nagyszámú mutatott be br. Bánffy Dánielné. A terem közepén 4—5 valóban meglepő szép fautóit is láttunk, ezek közül (noha mindenik szép) kiemeljük a gr. Teleki Domokosné és a b. Kemény Gézné által készítetteteket. Végre igen figyelemreméltó a b. Kemény Istvánné által

készített többrendbeli szőnyeg és horgolt paplan is. — Valóban a kiállított tárgyak méltó a minél nagyobb köz- figyelemre más csak a jótékony cél iránti tekintetből is.

— Czélszerű újítás a postán. Jövő évi január hó 1-től levélboríték utalványok fognak kiadni. Az utalványi lapok szövege egyszerűen egy levélborítékra lesz nyomva, az előny abban fog állani, hol a fél, ki a pénzt utalványozza, meg egy lepecsételt levelet is — 5 kr díj lefizetése mellett — a borítékba betheti. Azok, kik eddig az utalványok szelvényeit közleményre nem használhatták, ezen újításnak örvehetnek.

— Gazdasszonyaink panaszkodnak, hogy a napi szükségletre megkívántó élelmi szerekhez nem juthatnak hozzá, mivel azokat kivétel végett nagy meny- ségben, egyes válogatott vásárlók meg. Jöltenné a városkapitány, ha erőlyes pártfogása alá venné a magán vevőket, s nem engedné, hogy nagyban a bevá- sárlás héti vásáron 10 óra előtt megtörténjen.

— Egy magyar festő és a bajor király. Nem régen egy n. v. várdi fiatal ügyvéd Münchenben járt, s össztalálkozott ott iskolatársával Berczik Antallal, ki az ottani festészeti akadémián tanul. Megnézték aztán a Pinakothekát is, s az ügyvédnek igen megtetszett ott Corneliusnak freskója, mely Helena elragadtatását ábrázolja. Berczik erre megígérte, hogy lemásolja barátja számára. Midőn azonban hazajött, Berczik arról tudó- sította, hogy Luitpold bajor herceg, a Pinakotheka felügyelője nem engedi meg a lemásolást, mert a fest- mény egyetlen a maga nemében, s maradjon is az. Erre az ügyvéd egyenesen Luitpold hercegrez folymadott. Nemsokára jött is udvarias válasz, melyben Luitpold herceg részéről megadatik az engedmény, ha hogy azt a bajor király is helyben hagyja. Most az ügyvéd a bajor királyhoz fordul, s Bercziket egyik nap — nagy meglepetésére — a királyhoz hivatják. A király igen kegyesen fogadta a fiatal festőt, s megengedte a má- solást. Előbb kérdésközlött Berczik felől az akadémián, honnan kedvező véleményt kapott.

— Új naptárak 1872-re Heckenast Gusztáv kiadásában megjelentek:

1. Szerencse-naptár, szerk. Szerencsés Jenő.
2. Kossuth-naptár, szerk. Honfi Tihamér.
3. Nemzeti képes naptár, szerk. Áldor Imre.
4. Honvéd-naptár, szerk. Áldor Imre.
5. Honvéd tárcza-naptár, szerk. Darvas László, ára 50 kr.
6. Protestáns-naptár, szerk. Ballagi Mór, ára 50 kr.
7. Naptári jegyzékönyvecske, gazdák számára.

— Egy magyar vitéz. Vitéz, Sáros megyének híres követe 1791-től 1825-ig, egykor a kormány el- leni heves kikelése miatt: „ad audiendum verbum re- gium“ volt idézve. — Ő felsége első Ferenc császár és király ez alkalommal őt személyesen dorgálá deák nyel- ven; utóbb vele született nyájassággal és szokott lee- reszkedésével feléje fordult, német nyelven ezt mondván neki: „Édes Vitézem, eddig úgy mint fejedelme szótót- tam önhez, most úgy fogok szólani mint atya“ — s ekkor ő felsége igen szívreható intéseket intézett Vitézhez ho- szasb német beszéddel, nem kételkedve, hogy ez nem tévesztendi hatását. — De miként volt a különben ke- délyes jószívű császár meglepetve, midőn hosszú be- szédének elmondása után várva a hatást, az előtte álló agg Vitéz nagy erőteliséggel s szavakat nyögé ki: „nix dajcs Sacratissima Majestas.“

— A táncz eredete. Egyiptom a táncz feltalá- lásának dicsősége épugy, mint a mértani tudományok használatáé. Tánczaik közt leghíresebb vált az ugn.

csilágászati táncz, egy oltár körül, mely a napot jelké- pezte s a körében volt pepok az egyes bolygó csillago- kat. A papok, mint a nap bolygói, tánczot lejtettek az ol- tár körül mozdulataik — a vallási színezethez illően, — komolyan kimérték s ünnepélyesek voltak. Később, mi- dőn a műveltség jobban elterjedt a kormány felvén a nyilvános közéletben saját jöködvökre gyakorlandó táncz hatásaitól a népet, mely különben is természeténél fogva hajlanandó a kiesapongásra s erkölcselenségre, megült a felsőbb osztályoknak a táncztanulást, s engedményezte azt, mint ipar üzletet, az alsóbb osztályból csekély számú egyéneknek. Főczél volt ebben az állásnak s mozdula- toknak kelleme s tánczoltak nyilvánosan hátra, gitár, sip és tambura mellett, az utcákon pedig dobszóra is. Wil- kinson szerint a mostani balletnek és kórtáncznak némi kezdetleges mutatóványai szemléletén s engedményezte már ezelőtt háromezer ötszáz évvel gőnyörködhettek. A táncz- zolók öltözete átlátszó volt, s néha épen meztelenül tánczoltak. A táncz mindig tesztgyakorlatokkal volt kie- gészítve, mely eljárás az alsóbb néposztálybeli tánczo- soknál mindinkább elfajulván, átment az arczjáték vagyis a néma-játék (pantomime) bohózataiba.

(Necrolog.) Székelyvásárhelyi Egyed Sándor és leányai makfalvi ifj. Dózsa Dánielné: Egyed Eszter és Egyed Póli; ugyszintén az elhunyt testvérei: makfalvi id. Dózsa Dánielné és m.-dellői Jármy Sándor, maguk, ille- tőleg gyermekeik s rokonai nevenéveszenomoran jelentik sz.-vásárhelyi Egyed Sándorné. m.-dellői Jármy Polixenának folyó 1871-ik év octóber hava 24-én reggeli 5 órákor, élte 67-ik évében, hosszas betegeske- dés után történt kimulat. Az őskori házi erények, a női hűség és anyai szeretet nemes példánya volt az üdvözült, az iránta való tisztelet és hála érzelmeit hagyván hátra családja kebelében. Földi maradványai jelen hó 25-án d. u. 3 órákor fognak a b.-besenyeyi sírkertbe örök nyuga- lomra elhelyeztetni. Béke legyen porain!

Nemzeti színház. Péntek, november 3-kán „Bank-Bán.“ Opera 4 felvonásban.

Távírtai tudósítás a bécsi börzéről. Oct. 31-ről: 5% Metalliques 58.10.5%. Nemzeti kölcsön 68.20. 1860-diki államkölcsön 100.25 Bank- részvények 790. Hítelrészvények 297.70. London 117. 45. Ezüst 117.50. Cs. kir. arany 5.62. Napoleondor 9.36%.

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80.25. Temesi 78.50. Erdélyi 74.75. Horv.-Slavon —. Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

Nyilttér.

(277) 30-40

Titkos betegségeket tehetetlenséget

(elgyengült férfierő)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülész és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám, I-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azon- nal válasz adatik.

IV. Beküldetett. 23. Minden betegnek erő és egészség, orvoság és költség nélkül.

Revalescière du Barry Londonból.

A delicat Revalescière du Barry minden nya- valyát meggyógyít, a mely a gyógyszernek ellentáll; u. m.: gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, mirigy-, nyál- hártya-, lélegzési-, hólyag- és vesebetegségeket, gumó- verhaszt, száraznyalvalyát, mellszorulást, köhögést, emészté- téshányt, szorulást, hideglázt, szédülést, vértolulást, fulzugást, emelygést és hányást még teherben is, diabe- test, buskomorságot, soványkodást, csuazt, közszynt,

Sz. 1806—1871.

Hirdetmény.

A m.-ujvári m. kir. sóbánya hivatal részére közhírre tétetik, hogy az 1872-ik évi gabona nemek szükségletének szállítás útján leendő be- szerzés czéljából folyó év november 15-én délelőtti 10 óráig a sóbánya hivatalhoz benyújtandó irásbeli ajánlatok nyomán egy má- sodik árlejtést tartandó.

A versenyezni kívánók kötelesek ajánlatuk- nak megfelelő 5% bánatpénzt készpénz vagy magyar vasúti államkötvényekben irásbeli aján- latukhoz csatolni, mely bánatpénz egyszerűen a legkedvezőbb ajánlat tevőnek óvadékkul be fog számíttatni, az 1872-ik évi gabona szük- séglet ekképpen jelöltek ki úgy mint ausztriai mérőben: 6300 bécsi mérő 82 ű sulyu elegybuza, melynek vegyítéke 1 rész tiszta rozs 2 rész tiszta buza leend

2600 bécsi mérő száraz kukurice. Az ide vonatkozó árlejtési és szállítási fel- tételek az előbb irt m. kir. sóbánya hivatal irodájában megtekinthetők. A m. kir. sóbánya hivatal. Maros-Ujvárt, 1871. october 27-én.

Sz. 884. 2-3 (309) Árlejtési hirdetmény buza, tengeri és rozs szállításra. A nagybányai m. kir. uradalom részéről közhírre tétetik, hogy a nagybányai kerületi kinc- sári munkások számára 1872-ik évi szükséglet fedezésére 20,000 mérr 82 ű bécsi sulyu leg- feljebb 15% tiszta rozsszal vegyített búzára,

sárgalázt. — Kivonat 72,000 elismervényből gyógyu- lásokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak.

Elismervény sz. 58.471.

Prunetto (Mondovi mellett) 27. oct. 1869.

Uram! Biztosíthatom önt, hogy a mióta a csodá- latos Revalescière du Barryt használok, azaz 2 év óta, nem érzem többé aggkorom nehézségeit sem 84 évem sulyát. Lábszáram ismét nyulánkok, látásom oly jó, hogy nincs szükségem szemüvegre; gyomrom erős, mintha 30 éves volnék. Szóval, egészen megújodottnak érzem ma- gam; hisztionokok, gyonást hallgatom, betegket lá- togatok, meglehetősen hosszú utakat teszek gyalog, eszem

tiszta, emlékem világos. Kérem e nyilatkozatomat nyil- vánossá tenni, úgy a hogy és hol önnék tetszik. Köteles szolgálja

Castelli Péter abbé,

Bach. és Theol. és prunetto plébános, Mondovi kerület. Táplálóból lévén a húsnál, a Revalescière felnöttek- nél és gyermekeknél 50-szer behozta árát gyógyszerek- kel szemben.

1/2 fontos bádog szelenczékben 1 frt. 50 kr. 1 ű 2 frt. 50 kr., 2 ű 4 frt. 50 kr., 5 ű 10 frt., 12 ű 20 frt., 24 ű 36 frt.

Revalescière csokolade poralak- és táblákban: 12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr.

48' csészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 frt.

288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt.

Kapható: Barry du Barry és társa által, Bécsben Wallfischgasse 8. és Faulk József fűszerkereskedésében, Pesten Törököl, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárt Binder K. úr gyógytárában bel-monostorutca a Red- outte során. Továbbá: Kronstädter József urnál kül-monostorutca 134 sz., bel-monostorutca 175 sz. és főtér 2. szám a zálogintéztétnél, valamint minden vá- rosban jó gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen felül mindenütt elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

„Rajta párok tánczoljunk!“ ára 1 frt 40 kr.

„HALLJUK A SZÉP SZÓT!“
„RAJTA FIUK, VIGADJUNK!“
„RAJTA ERŐSÖK, MELEGEDJÜNK!“
„RAJTA PÁROK TÁNCZOLJUNK!“

Megjelent és minden házai könyveskereskedésben kapható:
„HALLJUK A SZÉP SZÓT!“
ez a magyar felkötésű (tíz) kötet, mely költői és közéleti mindenemű felkötésű tartalmával, díszes kiállítású és tomtott tartalmú, egy hasznos és mulatózó voltánál fogva az ifjúság figyelmét különösen ajánlható. — A 400 lapra terjedő és 300 többnyire eredeti felkötésű tartalmú második kötetem átölelő és bővített kötetem hirtelen kénytelenül közzéadom, ára 1.50 kr.

A dalkedvelő ifjúságnak különösen ajánlható
„RAJTA FIUK, VIGADJUNK!“
közvetlenségű dalkönyv harmadik javított és teljesebben bővített kiadás. E nagy szorgalommal összedűlt mű közel 1000 válogatott dalt tartalmaz, és színes bortéku; számos kiállítású felvétel, egyenlő a maga nemében. Az első kötet 2000 és a második 3500 példányt foglalt magában. Az első kötet 2000 és a második 3500 példányt foglalt magában. Az első kötet 2000 és a második 3500 példányt foglalt magában. Az első kötet 2000 és a második 3500 példányt foglalt magában.

„Rajta leányok, mulassunk!“
ez a mulatózó dalkönyv, a magyar hölgyek számára gyűjtötte Wajdits József. Ezen 473 lapra terjedő csinos kiállítású könyvnek ára 1 frt 60 kr., kötet arany méretében 2.60 kr. díszkötésben 3-5 frt.

„RAJTA PÁROK TÁNCZOLJUNK!“
Laktos Sándor tánczoknyva mindkét nembeli ifjúság számára, arczképpel, és telerdek a szöveg közé nyomott táncz-ábrákkal. Ára 1 frt 40 kr.

„KIBÉRLI HANGOK.“
Uj évi, név- és születésnap s az élet egyéb viszonyaira alkalmasított köszöntések kötetét s kötetben beszéden.
Írta Hoffmann Mór.
E díszes kiállítású könyv kötetű könyvnek ára 1 frt.

„Vedd szívemet szívedért.“
Szertmi levelező könyv, alkalmi levelezések változatos gyűjteménye, szerelmes párok számára, Szívetűstől. Csinosan kötetű ára 1 frt 20 kr.

„Szegényből lesz gazdag jó számvetéssel!“
vagyis gyors és biztos segítő minden adásvételénél kötetű színes czímekkel ára 80 kr.

„L E N O R M A N D.“
a híres ozigányó igazmondó vetőkérdője 32 színezett képpel, magyar alálással s szöveggel. Ára 50 kr.

„Hadtársolgat!“
150 lapra terjedő krónai tankönyv ára 80 kr.

Postai megrendelések azonnal teljesítenek.
Wajdits József, könyveskereskedő Nagykanizsa.

„Rajta fiuk vigadjunk!“ ára 1 frt 20 kr.
„Rajta párok tánczoljunk!“ ára 1 frt 40 kr.
„Rajta leányok, mulassunk!“ ára 1 frt 60 kr.
„Rajta fiuk vigadjunk!“ ára 1 frt 20 kr.

Ny. Gámán János örököseinél Kolozsvárt.